

ЕНЕРГИЈА

КОСТОЛАЦ

број 4 // фебруар 2018.

ISSN 2560-5135

■ Рударски сектор огранка „ТЕ-КО Костолац“

Година великих инвестиција

- На депонијама термоелектрана „Костолац А“ и „Костолац Б“ тренутно је више од 300.000 тона депонованог угља, што је довољно за сигуран рад сва четири блока.

Садржај

04

актуелно

Површински коп „Дрмно“
У марту почињу ремонти

05

актуелно

Рударски сектор огранка „ТЕ-КО Костолац“
Година великих инвестиција

10

термо

Производња електричне енергије у јануару
Опет изнад плана

13

екологија

Мониторинг стања животне средине
у огранку „ТЕ-КО Костолац“
Поштовање закона и здравља људи

14

актуелно

Акција добровољног давања крви
на ПК „Дрмно“
Прикупљено 49 јединица
драгоцене течности

15

бзр

Безбедност и здравље на раду
Испитивање и анализа околности
у случају инцидента

16

локални мозаик

Брига о локалној заједници
Иконе добијају стари сјај

17

локални мозаик

Проглашени најбољи спортисти
града Пожаревца
Костолачки гимнастичари
међу најбољима

07

Пуштена у рад два обновљена агрегата у ХЕ „Зворник“

Додатни мегавати зелене енергије у ЕПС-у

08

Шести БТО систем
на ПК „Дрмно“

Све се ради по плану

12

Друштвено одговорно пословање
огранка „ТЕ-КО Костолац“

Приоритет – образовање и здравство

импресум

ЕНЕРГИЈА
ЕПС КОСТОЛАЦ

ИЗДАВАЧ: ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА СРБИЈЕ,
ISSN 2560-5135
ЧАСОПИС ИЗЛАЗИ МЕСЕЧНО.

В.Д. ДИРЕКТОРА ЕПС: Милорад Грчић, ДИРЕКТОР СЕКТОРА ЗА ОДНОСЕ С ЈАВНОШЋУ: Звездана Јовановић Поповић,
РУКОВОДИЛАЦ СЛУЖБЕ ЗА ОДНОСЕ С ЈАВНОШЋУ ОГРАНКА ТЕ – КО Костолац и ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК: Новица
Антић, РЕДАКЦИЈА: Саша Срећковић, Предраг Животић, Ивана Миловановић и Вишња Огњановић, АДРЕСА РЕДАКЦИЈЕ:
Николе Тесле 5 - 7, 12208 Костолац, ТЕЛЕФОН: 012/241-904, e-mail: redakcija@te-ko.rs, WEB SITE: www.eps.rs, ЛИКОВНА
И ГРАФИЧКА ПРИПРЕМА: „COLORGRAFX“, Нови Београд, НАСЛОВНА СТРАНА: Саша Срећковић, ЛОГОТИП: Милош Павловић,
ШТАМПА: „COLORGRAFX“, 11070 Нови Београд, Драгана Јефтића бб, ТИРАЖ: 1.500 примерака

Први број, под називом „Новине“, изашао 25. маја 1957. године. Од наредног броја лист је излазио под називом „Глас произвођача“ све до 14. септембра
2010. од када је назив променен у „ТЕ – КО Костолац“ (до 30. јуна 2015) од 15. 11. 2017. године опет излази под називом „ЕПС енергија Костолац“.

Продужен Колективни уговор

Министар рударства и енергетике Александар Антић, испред Владе Републике Србије и Милан Ћорђевић, председник Синдиката радника ЕПС-а, потписали су 7. фебруара споразум о продужењу рока важења Посебног Колективног уговора за „Електропривреду Србије“. Документом је утврђено да ће тај уговор (закључен 28. децембра 2015. године), уз усвојене измене и допуне, бити на снази и наредне три године – до 7. фебруара 2021. године.

Најважнија новина у Колективном уговору је да ће за све запослене у „Електропривреди Србије“ убудуће као минули рад бити рачунати не само рад код послодавца, већ укупни стаж проведени у радном односу. Договорено је повећање средстава којима располаже Фонд солидарности, као и могућност за већа средства за топли оброк и регрес. Одлучено је, такође, да јубиларне награде буду исплаћиване и запосленима који наврше 35 година радног стажа.

Више речи о детаљима новог Колективног уговора биће у наредном броју листа ЕПС Енергија „Костолац“.

■ Површински коп „Дрмно“

У марту почињу ремонти

Ускоро капитални послови на багеру „SRs 2000“ и реконструкција транспортног система за извоз угља из копа у дужини од 3,4 километра

Сезона ремонта на Површинском копу „Дрмно“ почиње 2. марта и трајаће до 5. новембра. За седам месеци треба да се ураде сви послови на сређивању рударске механизације и опреме која је ангажована у склопу пет јаловинских система и на угљеном систему. Током ремонтне сезоне планирана је и реконструкција система за транспорт и извоз угља из копа у дужини од 3,4 километра.

Ремонтна сезона стартује генералним сређивањем рударске механизације и опреме која је ангажована у склопу Петог јаловинског система за откривање угља и трајаће до 2. априла. Након тога, следи ремонт рударске механизације и опреме која ради у склопу Другог јаловинског система.

– Ремонт Другог јаловинског система биће спроведен у два дела и трајаће знатно дуже од уобичајеног времена за спровођење класичних ремонтних активности. У периоду од 4. априла до 4. јуна радиће се на замени лежаја окрета горње градње на багеру „SRs 2000“ са кран зупчаником. Реч је о технички сложенем послу, који се сврстава у ред капиталних захвата – рекао је Иван Ташић, директор Дирекције за производњу угља у огранку „ТЕ-КО Костолац“.

У другој половини године, од 3. септембра до 18. октобра, на истој рударској машини биће изведени радови на замени редуктора радног точка. Због извођења капиталних захвата, поменути рударски систем биће ван производног

■ Сезона ремонта почиње у марту и трајаће седам месеци

процеса 105 дана у овој години. Нешто дуже од уобичајеног времена за ремонт стајаће и угљени систем. Планом је предвиђено да угљени систем не ради 45 дана, од 17. јула до 31. августа. За то време, поред стандардних ремонтних захвата на машинама и опреми, треба изместити и реконструисати систем за транспорт угља из копа у дужини од 3,4 километра. На осталим рударским системима биће изведени уобичајени ремонтни послови, за које је предвиђен и

стандардни временски оквир од 30 дана.

Ташић истиче да је веома важно да се све активности добро синхронизују, како би се овогодишњи ремент урадили на време и квалитетно. Реализација предвиђених послова поверена је запосленима из службе одржавања Површинског копа „Дрмно“, радницима Привредног друштва „Производња, ремонт и монтажа машина и опреме“ из Костолаца и ЈП ПК ТЕ „Косово Обилић“.

С. Срећковић

Година великих инвестиција

Упоредо са улагањима у термоенергетске пројекте, ЕПС планира и знатна улагања у рударски сектор и даљи развој ПК „Дрмно“

У огранку „ТЕ-КО Костолац“ наставиће се реализација пројеката и изградња објеката започетих 2017. године, али градиће се и нови објекти. За завршетак предвиђених послова, поред финансијских средства, потребан је и максимални допринос свих учесника, како би се планирани радови обавили квалитетно и у року, а запосленима на производним системима обезбедили оптимални услови за рад и остварење производних планова. О инвестиционим активностима у 2018. години разговарали смо са Веселином Булатовићем, директором Дирекције за унапређење производње огранка „ТЕ-КО Костолац“.

Према његовим речима, једна од најважнијих активности огранка „ТЕ-КО Костолац“ у овој години је проширење производних капацитета ПК „Дрмно“. Испорука опреме и радови на монтажи новог рударског система који се састоји од багера, одлагача, погонских станица и опреме за транспортни систем, одвијају се планираном динамиком и биће настављени у овој години. У току прошле године допремљено је око 9.000 тона опреме на монтажни плац копа „Дрмно“ за нови рударски систем, која је у предвиђеном обиму и монтирана.

– Реализацијом пројекта монтаже новог рударског система предвиђено је да у 2018. години започне монтажа четири погонске станице са трасом транспортера за поменути рударски систем. Они ће се финасирати из сопствених извора ЕПС-а, како је то и предвиђено уговором са кинеском компанијом ЦМЕК (China Machinery Engineering Corporation) – рекао је Булатовић.

У току године наставиће се израда пројектне документације за изградњу треће депонијске линије на дробилани копа „Дрмно“, а почеће и припремни радови. Нова депонијска линија снабдеваће приоритетно будући термокапацитет БЗ. У складу са потребама, снабдеваће лигнитом и постојеће блокове у ТЕ „Костолац Б“.

Започета је и реализација пројеката који су у функцији предодводњавања

угљеног лежишта „Дрмно“. Неки од њих су делимично завршени и очекује се да у овој години радови буду окончани и објекти стављени у функцију. Нерешени имовинско-правни односи у знатној мери су успорили предвиђену динамику изградње објеката за предодводњавање. У закашњењу су и уређење и припрема терена за рад рударских система испред фронта рударских радова, а планирано је да се ускоро заврше и ти послови.

– Очекујемо да се током априла и маја заврше сви послови на изградњи линије бунара „ЛЦ 15“, јер су разрешени имовинско-правни односи са парцелом 737, која је власништво ЈП „Србијашуме“. На њој треба урадити још 14 бунара за дубинско предодводњавање, како би линија била комплетна. Планирали смо и изградњу нових 48 бунара у склопу

„ЛЦ 16“ линије бунара за дубинско предодводњавање испред фронта рударских радова. Изградња ове линије условљена је решавањем имовинско-правних односа са ЈП „Србијашуме“. Треба рећи да смо инвестиционим планом предвидели и истражне радове за још две нове линије бунара, и то на трасама „ЛЦ 17“ и „ЛЦ 18“ – истакао је Булатовић.

До краја 2018. године треба да се заврше истражни радови на траси будућег водонепропусног екрана. Планирано је да се ове године распише тендер за извођење радова у оквиру тог технички захтевног пројекта, који се односи на другу и трећу деоницу у дужини од 3,4 километра. Очекује се да комплетан посао буде завршен до 2020. године.

– Када се заврши експропријација парцела које су у приватном власништву, биће настављени и завршени сви радови на линијама „Л 11 grm“, „ЛБ-5“ „ЛБ-2“ за предодводњавање. Планирамо да отпочне и изградња западног гравитационог цевовода, којим ће се испумпана вода из лежишта копа избацивати ван његових контура у постојеће водотокове. У оквиру тог пројекта предвиђена је изградња нове трафостанице „Рудник IV“ на западном делу Површинског копа „Дрмно“ за спајање пумпних постројења – најавио је Булатовић.

С. Срећковић

Рекултивација јаловишта

Сходно законским обавезама, и у овој години биће настављени радови на техничкој и биолошкој рекултивацији деградираних површина, и то пре свега на унутрашњем одлагалишту копа „Дрмно“, али и другим локацијама како је то дефинисано пројектном документацијом. У 2018. планирана су средства за археолошка истраживања на локалитету Виминацијум испред фронта напредовања рударских радова, за пресељење археолошких објеката.

■ Обезбедити услове за оптималан рад оперативних рударских система

ЕПС испунио обећања и одлично почео годину

Поред обезбеђивања стабилне производње ЕПС у последњих годину дана посебну пажњу посвећује обнављању и проширењу дистрибутивне мреже

З а „Електропривреду Србије“ ова година је почела одлично и само на разлици између извоза и увоза електричне енергије остварена је зарада од 24 милиона евра, рекао је Милорад Грчић, в. д. директора ЈП ЕПС, 30. јануара приликом обиласка модернизованих трансформатора у београдској општини Обреновац

заједно са Мирославом Чучковићем, председником општине Обреновац.

– Јануар ћемо завршити са 9,5 процената већом производњом електричне енергије него у истом месецу 2017. године. Производња електричне енергије је стабилна, производња угља у РБ „Колубара“ свакодневно је у складу са планом тако да је и у 2018. години

обезбеђено поуздано снабдевање електричном енергијом за сва домаћинства и привреду у Србији.

Грчић је истакао да ЕПС у последњих годину дана посебну пажњу посвећује обнављању и проширењу дистрибутивне мреже.

– У јануару смо поставили камен темељац за две нове трансформационе, у Убу и у Аранђеловцу. У Обреновцу, у

Енергетски центри

Београдске општине Лазаревац и Обреновац су најважнији енергетски центри на карти Србије и омогућавају производњу од 52 до 54 одсто електричне енергије у Србији. ЕПС је на територији Обреновца изградио 15 ТС, обновљено је и направљено пет километара нисконапонске мреже, модернизована је опрема. У то је инвестирано око 2,5 милиона евра – рекао је Грчић и додао да ће се наставити улагање да би Обреновац добио двосмерно напајање и аутоматско управљање у ТС.

непосредној близини фабрике „Меита“ у Баричу, реконструисан је трафо у ТС 110/10 kV, неопходан да би се фабрика ширила. Дужност ЕПС-а је да омогући сваком инвеститору довољно електричне енергије и стабилно снабдевање – истакао је Грчић.

Он је најавио да ће у Баричу ускоро почети изградња трећег трансформатора у високонапонској ТС да би 2019. имали већи капацитет за снабдевање нових погона.

Р.Е.

■ Постављен камен темељац за градњу ТС „Аранђеловац 2“

Изградњом електромереже ЕПС доприноси остварењу циљева Владе Србије за обезбеђење услова за привредни развој

Нова снага за привреду

И зградња трансформационе „Аранђеловац 2“ 110/20 kV у аранђеловачкој индустријској зони обезбедиће стабилно и поуздано снабдевање домаћинстава и услове за развој привреде у наредних пет деценија – рекао је 25. јануара Милорад Грчић, в. д. директора ЈП ЕПС, на постављању камена темељаца за ту високонапонску ТС. – „Електропривреда Србије“ инвестираће око три милиона евра у изградњу овог важног инфраструктурног објекта.

Он је истакао да изградњом електромереже ЕПС доприноси остварењу циљева Владе Србије за обезбеђење услова за привредни развој.

– План ЕПС-а је да учествује и предводи изградњу квалитетне инфраструктуре неопходне за развој привреде, отварање нових радних места и комфоран живот грађана

Србије. Један од основних елемената инфраструктуре је електромережа. Изградњом ТС „Аранђеловац 2“ удвостручиће се капацитети мреже и подмирити потребе Аранђеловца за наредних пет деценија. Нова ТС смањиће губитке на мрежи, што ће ЕПС-у омогућити да повећа инвестиције у нове објекте – рекао је Милорад Грчић.

Нова ТС имаће два блока снаге по 31,5 мегавата.

– Од изградње последње трансформационе у Аранђеловцу прошло је скоро шест деценија, за то време, а нарочито претходних година, локални привредници успели су да се развију и створе реалну потребу за градњом нове трансформационе. Нова ТС обезбедиће услове за даљи развој привреде, отварање нових радних места и квалитетнији живот локалног становништва – рекао је Бојан Радовић, председник општине Аранђеловац.

Камен темељац положили су Милорад Грчић, в. д. директора ЈП ЕПС, Бојан Радовић, председник општине Аранђеловац, Зоран Рајковић, извршни директор за дистрибуцију електричне енергије у ЈП ЕПС, и Бојан Атагић, в. д. директора „ЕПС Дистрибуције“.

Р.Е.

Додатни мегавати зелене енергије у ЕПС-у

Стабилност енергетског система постиже се борбом за сваки мегават. ЕПС је са 1,5 милијарди евра текућих инвестиција лидер у овом делу Балкана

У хидроелектрани „Зворник“ званично су 23. јануара у рад пуштена два ревитализована агрегата, чиме је завршена обнова половине производних капацитета и снага тог постројења „Електропривреде Србије“ повећана за око 15 мегавата.

– Ово је један од пројеката којим ЕПС испуњава своје обавезе да сачува, унапреди, изгради и модернизацију своје капацитете да би се за наредне деценије обезбедило стабилно и поуздано снабдевање Србије електричном енергијом. Сваки додатни мегават снаге важан је за систем. Посебно су важни додатни киловат-сати произведени у хидроелектранама, јер је електрична енергија добијена из воде економски исплативија од енергије добијене сагоревањем

угља и еколошки чистија – рекао је Милорад Грчић, в. д. директора „Електропривреде Србије“ у ХЕ „Зворник“, приликом пуштања у рад ревитализованих агрегата А1 и А2.

Грчић је додао да је у јануару започета ревитализација и трећег агрегата ХЕ „Зворник“.

– Планирано је да се до краја 2019. заврши модернизација сва четири агрегата, чиме ће њихова укупна снага бити повећана за 30 одсто, на укупно 125,6 MW – истакао је Грчић.

Пројекат обновљања агрегата финансира се кредитом Немачке развојне банке KfW и вредност инвестиције је 70 милиона евра, док је главни извођач радова компанија „Voith Hydro“.

Александар Антић, министар рударства и енергетике, истакао је да ће након ревитализације, ХЕ „Зворник“ радити у пуном сјају наредних 40 година.

– Стабилност енергетског система постиже се борбом за сваки мегават. ЕПС је са 1,5 милијарди евра текућих инвестиција лидер у овом делу Балкана. То је значајно не само за ЕПС већ за укупну српску економију. У току је велики инвестициони циклус и наставиће се модернизација енергетског сектора у Србији – рекао је Антић. – У ХЕ „Ђердап 1“ почиње ревитализација петог агрегата, настављају се радови у ХЕ „Зворник“, а имамо низ планова

за градњу моравских и ибарских хидроелектрана, снаге 150 и 120 MW.

Аксел Дитман, амбасадор Немачке у Србији, нагласио је да енергетски сектор у Србији има важну улогу у српско-немачкој економској сарадњи и подсетио да Немачка сарађује са ЕПС-ом још од 2000. године.

– Од укупно 1,8 милијарди евра које је Немачка од 2000. уложила у српску привреду, две трећине инвестиција биле су у енергетском сектору. На почетку сарадње било је неопходно побољшати производне капацитете, док се сада акценат ставља на очување животне средине. Наш заједнички ангажман у области енергије допринос је путу Србије ка ЕУ – истакао је амбасадор Немачке.

Леополд Хенингер, директор Одбора директора компаније „Voith Hydro“, рекао је да је пројекат у ХЕ „Зворник“ омогућио да покажу стручност и захвалио на доброј сарадњи српским фирмама које учествују у радовима. Вредност радова које обављају домаће фирме је око 17 милиона евра.

Александар Гајић, члан Надзорног одбора „Електропривреде Србије“, подсетио је присутне на историју овог енергетског постројења.

– Поред недаћа које су их задесиле током градње и пет плављења зида бране, прва дринска хидроелектрана завршена

Рекорд

О добро обављеном послу сведочи податак да је већ првог дана пробног рада ревитализованог агрегата А2 оборен историјски рекорд у дневној производњи хидроелектране још од њеног пуштања у рад пре 63 године. Агрегати ХЕ „Зворник“ 12. децембра произвели су 2.619 мегават-сати у једном дану, чиме је оборен дотадашњи дневни рекорд од 2.500 мегават-сати.

је на време. Размена искустава домаћих и светских научника створила су хидроелектрану која је деценијама непрекорно радила, као што ће сарадња на овом и предстојећим ремонтима допринети успешном раду у будућности – рекао је Гајић.

Пројекат се финансира из зајма немачке Развојне банке KfW у износу од 70 милиона евра, намењених ревитализацији главне електро машинске опреме електране.

Ревитализација „ХЕ Зворник“ је четврта по реду у огранку „Дринско-Лимске ХЕ“ у последњих 12 година. У том периоду успешно су завршене ревитализације реверзибилне ХЕ „Бајина Башта“, ХЕ „Електроморава“ (две хидроелектране) и ревитализација ХЕ „Бајина Башта“.

Д. Х. – В. Н.

Све се ради по плану

До средине 2019. године биће завршен комплетан посао

Реализација уговорених послова између „Електропривреде Србије“ и кинеске компаније ЦМЕК (China Machinery Engineering Corporation), који се односе на израду и монтажу опреме за Шести рударски систем за откривање угља на Површинском копу „Дрмно“, одвија се по утврђеном гантограму радова. Реч је о рударском систему који се састоји од багера, одлагача, транспортног система, погонских станица и трафопостројења за електронапајање.

Мирослав Ивковић, заменик руководиоца пројекта за повећање производње копа „Дрмно“, подсећа да су радови у вредности од 123 милиона долара почели крајем јануара 2017. и да је у наредних годину дана испоручено више од 9.000 тона опреме, а монтирано 3.500 тона.

– Од укупно 3.115 тона, колико је тежак „Крупов“ багер „SchRs 1400“ (Thyssen Krupp), капацитета 6.600 кубних метара

чврсте масе на сат, испоручено је 2.650 тона челичне конструкције и друге опреме. Монтирано је 50 одсто багера. Када је реч о „Сандвиковом“ одлагачу „РА 200-2000“ (Sandvik), капацитета 8.500 кубика растресите масе на час и укупне тежине

1.480 тона, испоручено је 1.343 тоне опреме, односно 25 одсто – рекао је Ивковић.

Он је истакао да одлично напредују радови који су у надлежности домаће компаније „Гоша ФОМ“ из Смедеревске Паланке, а односе се на израду и

монтажу опреме за погонске станице и транспортни систем. Од укупно 10.165 тона, колико износи тежина четири погонске станице и опреме за пет километара транспортног система, испоручено је 5.900 тона опреме. Монтирано је 90 одсто погонских станица, и постављено 1.500 метара транспортера на изграђеној траси, од укупних 5.000 метара.

– Већ почетком марта крећу електро радови, односно монтажа електро опреме на багеру „SchRs 1400“, а нешто касније и на одлагачу. Прве пробе имаћемо почетком јесени. Када је реч о погонским станицама, верујем да ће током лета започети њихов транспорт према радним локацијама. Сви учесници на реализацији пројекта имају професионални однос према преузетим обавезама и за сада нема проблема у реализацији пројекта који треба да се заврши до средине 2019. године – казао је Ивковић.

С. Срећковић

Тимски рад

Све активности на монтажном плацу одвијају се под будним оком координационог тима за праћење и реализацију пројекта у чијем раду учествују представници ЕПС-а, ЦМЕК-а, извођача радова, „Делта инжињеринга“ из Београда и компаније „DMT Esen“ из Немачке, који су задужени за праћење пројекта у складу са међународним стандардима и правилима. До сада су одржана 23 састанка, на којима су разматрана сва питања од значаја за реализацију пројекта монтаже Шестог БТО система.

Опет изнад плана

Костолачке термоелектране пребациле су јануарски план за 6,4 одсто - „Костолац Б“ за 6,6 а „Костолац А“ за 5,4 одсто

Термоелектране костолачког огранка „Електропривреде Србије“ произвеле

су у јануару нешто више од 632 милиона киловат-сати електричне енергије, чиме је план производње за тај месец премашен за 6,4 одсто. Посматрано у односу на годишњи план производње, у јануару је произведено 9,8 одсто укупне количине електричне енергије. Планирано је да костолачке термоелектране до краја децембра предају систему нешто више од 6,4 милијарде kWh електричне енергије

Када се сагледају појединачни резултати блокова, у Термоелектрани „Костолац Б“ на блоковима Б1 и Б2 у јануару је произведено 445,7 милиона kWh електричне енергије, што је за 6,6 одсто више од плана. Блок Б2 је премашео јануарски план производње за 12 одсто и произвео 233,9 милиона kWh електричне енергије, док је на блоку Б1 у истом периоду остварена производња од 211,8 милиона киловат-сати.

Блокови Термоелектране „Костолац А“ предали су електроенергетском систему Србије укупно 186 милиона kWh електричне енергије, што је више од планираних 176 милиона kWh. Блок А1 тренутно не ради пројектованом снагом од 90 MW, због ограничења снаге блок-трансформатора, па је у јануару произведено 48,6 милиона kWh. Блок А2, чија снага износи 210 MW, премашео је план производње за 9,2 одсто, остваривши укупну месечну производњу од 137 милиона киловат-сати електричне енергије. Термокапацитети у ТЕ „Костолац А“ припадају најпоузданијим и најдуговечнијим капацитетима за производњу електричне енергије у ЕПС-у, што је изнова потврђено и прошле године када је блок А2 остварио рекордан број сати на мрежи.

У Термоелектрани „Костолац А“ производи се и топлотна енергија којом се снабдева даљински систем грејања градова Костолца и Пожаревца са околним насељима, и за сада је стабилно снабдевање топлификационог система. Очекује се да ће до краја грејне сезоне испорука бити квалитетна. Захваљујући топлификационој мрежи, која се последњих година шири и покрива највећи део Костолца, околних насеља и Пожаревца, угашен је велики број индивидуалних ложишта. Систематско решавање грејања допринело је побољшању квалитета становања у овом крају и додатно је смањено нарушавање животне средине у зимском периоду.

И. Миловановић

ДОВОЉНО УГЉА ЗА ЕЛЕКТРАНЕ

Просечна дневна производња од 30.000 тона била је сасвим довољна за рад ТЕ и попуњавање депонија

На Површинском копу „Дрмно“ у јануару је ископано 903.175 тона угља, што представља 87 одсто месечног плана. Просечна дневна производња од око 30.000 тона била је у складу са потребама рада термоенергетских капацитета и попуном депонија.

- Резерве угља на депонијама на крају месеца биле су на нивоу од 484.678 тона што је за седам одсто више од билансираних количина за овај временски период, каже Иван Ташић, директор Дирекције за производњу угља. Просечна калоријска вредност угља који је испоручиван термоелектранама износила је 8.800 кило џула по килограму. Укупно је током протеклог месеца термоелектранама испоручено 7.957 тера џула топлотне вредности. У јануару је за потребе широке потрошње издвојено и 8.397 тона комадног угља, што је у

складу са обавезама према купцима из прошле године, нагласио је Ташић.

Рударским системима за откривање угља откопано је 2.956.004 милиона кубика чврсте масе што је 78 одсто у односу на јануарски биланс.

Према речима Ивана Ташића, план откривке није реализован јер се производни процес одвијао без трећег јаловинског система. Ташић каже да ће током фебруара овај рударски систем бити укључен у производни процес што ће повећати резултате рада рударских система ангажованих на откривању

угља. Према Ташићу, и поред заостатка у производњи откривке, расположиве експлоатационе резерве откривеног угља на копу су на нивоу од око три милиона тона.

Блага зима и повољне временске прилике олакшали су ремонте механизације на којој је дошло до кварова током претходних месеци. У току су и технолошке припреме за значајне радове на систему одводњавања и припреме за померање јаловинских система.

С. Срећковић

Приоритет – образовање и здравство

Општа болница у Пожаревцу

Помоћ болници

Пожаревачка болница је најзначајније лечилиште Браничевског округа, а огранак „ТЕ-КО Костолац“ потпомогао је и рад те установе. Општој болници у Пожаревцу упућена је донација у износу од 500.000 динара за помоћ у реновирању Хируршког одељења и набавку офталмолошког микроскопа.

намене издвојено је 120.000 динара. Помоћ у греву упућена је манастиру Заова и парохији села Брадарца, као и месној заједници Бубушинаца.

Када се ради о спонзорствима, подржани су медијски пројекти извештавања о пословању „Електропривреде Србије“, односно огранка „ТЕ-КО Костолац“, у укупном износу од готово 900.000 динара.

То је само део помоћи у виду донација и спонзорстава, којом је „Електропривреда Србије“ преко огранка „ТЕ-КО Костолац“ подржала локалну заједницу на подручју Браничевског округа. Поштован је принцип о приоритетима којим се подршка упућује најпре за образовање, здравство, културу и спорт, као и друштвеним организацијама.

Сарадња и подршка локалној заједници коју пружа огранак „ТЕ-КО Костолац“ представљају темељ развоја добрих односа са окружењем, и у складу су са принципима пословања који важе у целокупном систему „Електропривреде Србије“. Циљ је унапредити рад установа, организација и удружења, допринети побољшању квалитета живота и обогатити друштвени и културни живот локалне заједнице.

И. Миловановић

Школама у Костолцу, Пожаревцу, Брадарцу, Александровцу и Смедереву упућена помоћ у укупном износу од 5,2 милиона динара

округа, огранак „ТЕ-КО Костолац“ потпомогао је рад те установе. Донација у износу од 500.000 динара упућена је Општој болници у Пожаревцу за помоћ у реновирању хируршког одељења и набавку офталмолошког микроскопа. Помоћ у виду донације дата је и Удружењу инвалида рада из Костолца за санирање стања просторија у којима удружење ради. Када је реч о индивидуалном лечењу, племенит гест начињен је у лечењу суграђанке из Пожаревца оболеле од карцинома костију, којој је упућена финансијска помоћ од 250.000 динара за делимично покривање трошкова лечења у иностранству.

Иако скромније него претходних година, огранак „ТЕ-КО Костолац“ и у 2017. подржао је културне манифестације и спортска удружења, посебно у селима у непосредној близини копа „Дрмно“ и косточачких термоелектрана. За те

За подршку локалној заједници у виду донација и спонзорстава косточачки огранак „Електропривреде Србије“ у 2017. години издвојио је око 15 милиона динара. Средства су била усмерена, пре свега, на помоћ образовним институцијама и школама и здравственим центрима који се налазе у окружењу копова и термоелектрана. Материјална помоћ пружена је и спортским организацијама, као и онима из области културе, а рад верских заједница подржан је пре свега донацијама у виду грева.

Највећа помоћ у 2017. години упућена је школама на територији огранка „ТЕ-КО Костолац“. За побољшање услова рада у школама у Костолцу, Пожаревцу, Брадарцу, Александровцу и Смедереву додељене су донације у укупном износу од 5,2 милиона динара. Захваљујући тој финансијској помоћи, школе су опремљене новим намештајем и побољшани су услови рада у учионицама. Прибављени су и нова опрема и наставна учила, па је образовни процес олакшан и усклађен са наставно-педагошким захтевима.

У минулој години није изостала ни помоћ здравственим установама. Имајући у виду да је пожаревачка болница најзначајније лечилиште Браничевског

Техничка школа „Никола Тесла“ у Костолцу

Поштовање закона и здравља људи

У околини рударских и електроенергетских објеката спроводи се читав низ мера за унапређење квалитета ваздуха и воде

Стручњаци огранка „ТЕ-КО Костолац“ мере квалитет воде, ваздуха, буке и радиоактивности у Костолцу континуирано током целе године. Да би се пратио утицај енергетских објеката у Костолцу на животну средину, на 43 места узоркују се угаљ са додавача, електрофилтерски пепео и шљака, пепео са депоније, биљне културе, земљиште и површинске и отпадне воде.

Предраг Цвијановић, шеф Службе за управљање заштитом животне средине, каже да су мерења квалитета ваздуха у 2017. години вршена на сва четири блока костолачких термоелектрана.

– Резултати мерења показују да је емисија прашкастих материја једино на блоку Б2 нешто изнад граничних вредности, док је на осталим термо постројењима у оквиру дозвољених параметара. Гранична вредност за блок снаге до 100 MW је 100 mg/Nm^3 , а за остале је испод 50 mg/Nm^3 .

У току 2017. вршен је пробни рад Система за одсумпоровање. У том периоду вредност емисије CO_2 на блоку Б1 кретала се од 30,4 до $70,6 \text{ mg/Nm}^3$, а на Б2 од 111,3 до 191,9, што је испод граничне вредности, која за сумпор-диоксид износи 200 mg/Nm^3 . Вредност емисије прашкастих материја на оба блока ТЕ „Костолац Б“ била је испод граничне вредности – навео је Цвијановић и додао да је емисија азотних оксида била испод граничне вредности од 500 mg/Nm^3 на свим блоковима осим на Б2.

Збрињавање отпада

Оганац „ТЕ-КО Костолац“ годишње прода око 16.300 тона пепела за цементаре. Продају се и трансформатори, гвожђе и метални отпад – легуре бабра, броне и месинга, каблови и алуминијумски лимови. Поред тога, у огранку се збрињава отпад који нико не жели да откупи, као што су минерална вуна и јонска маса, па чак и стакло. Иако је реч о неопасном отпаду, због ниске откупне цене нико не жели да га преузме.

■ Предраг Цвијановић

Мерење квалитета амбијенталног ваздуха врши се на четири мерна места и утврђена су повремена прекорачења вредности честица прашкастих материја, док сумпор-диоксид и чађ нису прекорачивали граничне вредности ни на једном мерном месту.

Екстерном контролом вода прати се утицај отпадних вода термоелектрана

„Костолац А“, „Костолац Б“ и Површинског копа „Дрмно“ на површинске и подземне воде, и то тако што се испитује квалитет вода на пет мерних места на Дунаву и Млави, а утицај вода депоније пепела на квалитет подземних вода испитује се на седам мерних места. Утицај депоније угља на подземне воде, као и ефикасност рада уређаја за пречишћавање санитарних вода испитују се на по два мерна места, док се квалитет атмосферских вода прати на једном мерном месту. На локацији ТЕ „Костолац Б“ у завршној фази су припреме за изградњу постројења за третман отпадних вода. Цвијановић је истакао да је бука била испод граничних вредности, а радиоактивност у границама природног фона зрачења.

– У огранку „ТЕ-КО Костолац“, у складу са важећим уредбама, законима и процедурама ЕПС-а врши се раздвајање отпада, складиштење и продаја одређених врста. Део отпада се продаје, за део се плаћа оператерима да га збрину, док се један део отпада уклања по уговору о пословно- техничкој сарадњи са оператером без накнаде, што се углавном односи на електрични и електронски отпад, у који не спадају трансформатори који се продају – објаснио је Цвијановић.

П. Животић

Прикупљено 49 јединица драгоцене течности

Висок степен хуманости и друштвене одговорности радника ПК „Дрмно“

У првој редовној акцији добровољног давања крви у 2018. години, коју је крајем јануара организовао Синдикат радника ПК „Дрмно“ у сарадњи са Институтом за трансфузију крви Србије из Београда, прикупљено је 49 јединица драгоцене течности. Акцији се одазвало укупно 57 радника, осморо није могло да учествује из здравстваних разлога, а 11 радника дало је крв први пут.

У Синдикату копа „Дрмно“ истичу да је сарадња са Институтом за трансфузију крви Србије одлична и да су спремни да је унапреде.

– Институт за трансфузију крви Србије из Београда увек нам је излазио у сусрет када је требало обезбедити крв за неког од наших радника или чланове њихових породица. Током деценијске сарадње изградили смо добре односе које ћемо развијати и у наредном периоду. Прва овогодишња редовна акција давања крви

■ Хумани радници ПК „Дрмно“

успешно је организована, а Синдикат ће увек подржати хуманитарне активности – рекао је Перица Ђуровић, потпредседник Синдиката ПК „Дрмно“.

Немања Џодић из Института за трансфузију крви Србије истакао је да та институција и Синдикат копа „Дрмно“ успешно сарађују већ десет година, и да запослени на копу „Дрмно“ исказују

висок степен хуманости и друштвене одговорности свих тих година.

– На Површинском копу „Дрмно“ годишње организујемо најмање три редовне акције добровољног давања крви, а разматра се могућност за организацију и ванредних акција, у складу са изменама закона о трансфузијској медицини – рекао је Џодић.

С. Срећковић

■ У огранку „ТЕ-КО Костолац“ завршена надзорна провера система менаџмента енергијом

Квалитетнијим управљањем до мање потрошње

Надзорна провера система менаџмента енергијом (EnMS/ISO 50001) у огранку „ТЕ-КО Костолац“ завршена је крајем 2017. године. Предложене корективне мере фокусиране су на кључне аспекте система, које је неопходно истрајно и дугорочно побољшавати.

Провером је утврђено да постоје

врло позитивне промене у документацији која се води у систему енергетског менаџмента, као и у делу укључивања запослених. Препорука је да се сопствена потрошња електричне енергије дефинише на исти начин, јер су тренутно губици у трансформаторима на неким местима укључени, а на неким нису. Мониторинг план, како је даље наведено

у извештају са провере, захтева анализе из претходних периода, као и месечно прикупљање и записивање података.

Дате су препоруке за преиспитивање плана стандардизације мерне опреме на локацији ТЕ „Костолац А“, посебно у делу мерења сопствене потрошње, као и за проширење плана енергетских циљева радovima на трафостаници 5. Препорука је и да се успостави комуникација са запосленима на ПК „Дрмно“ у вези са резултатима енергетског прегледа (EPI and ENB), али и да се обезбеде параметри ефикасности значајних енергетских потрошача. Неопходно је да се уради и анализа енергетске вредности угља после ископавања, као и након одређеног времена складиштења.

Систем менаџмента енергијом (EnMS/ISO 50001) у костолачком огранку ЕПС-а у почетној је фази примене, а екстерни проверач је SGS (Societe Generale de Surveillance) из Бугарске.

П. Ж.

Испитивање и анализа околности у случају инцидента

Сви запослени, без обзира на ком су радном месту, треба да буду упознати са Процедуром о инциденту и деловању у инцидентним ситуацијама, па зато наш интерни лист објављује овај важан документ

Инцидент је догађај који је узрок акцидента или који има могућност да доведе до акцидента. Инцидент код кога није дошло до нарушавања здравља, повреде, штете или другог губитка се такође сматра догађајем који „само што се није десио“. Термин „инцидент“ укључује и „само што се није десио“.

Испитивање инцидента: Систематско испитивање како би се утврдиле чињенице о обиму и природи конкретног губитка, догађајима који су у релацији са тим, неправилним/погрешним активностима и условима који су утицали на догађај, основним узроцима као и о превентивним и корективним акцијама које треба да се предузму како би се спречио, тј. контролисао сличан догађај.

Корективна мера: Мера за отклањање узрока откривене неусаглашености или друге нежељене ситуације.

Поступак испитивања и анализе околности у случају инцидента

Сваки пријављени инцидент је предмет испитивања и анализе.

Запослени пријављује сваки инцидент Служби за БЗР путем обрасца IMSM 205/1 – Пријава инцидента, или свом непосредном руководиоцу или шефу службе који имају обавезу да попуне образац IMSM 205/1 – Пријава инцидента и попуњену пријаву достави Служби за БЗР.

Директор организационе целине и руководиоци самосталних сектора, на годишњем нивоу доносе Решење о именовану тима за испитивање и анализу инцидента, при чему су стални чланови тима лице запослено у Служби за БЗР и члан Одбора за БЗР Огранка ТЕ-КО Костолац, а у случају да инцидент угрожава и животну средину обавезан

члан тима је и запослени у Служби за управљање заштитом животне средине.

Служба за БЗР по добијању Пријаве о инциденту позива чланове тима, чији задатак обухвата следеће: да обиђу место инцидента, у случају потребе прикупе изјаве запослених на радном месту на коме је дошло до инцидента, изврше систематско испитивање инцидента, утврде све пропусте, недостатке и услове који су довели до инцидента (неправилне и погрешне активности, непридржавање прописаних мера из области безбедности и здравља на раду) утврде да ли су спроведене потребне мере заштите здравља и безбедности на раду сходно идентификованим опасностима, проценама ризика и управљања ризицима за то радно место – радну операцију/активност, утврде да ли су запослени на том радном месту оспособљени за сигуран и безбедан рад, утврде да ли је обављен потребан лекарски преглед, утврде да ли су запослени користили потребна средства и опрему за личну заштиту, утврде да ли се инцидент понавља на истом радном месту и код истог запосленог, утврде да ли су запослени поштовали претходне радње/операције/активности у складу са припадајућим упутствима и процедурама у Огранка ТЕ-КО Костолац, испитају друге карактеристичне елементе за дотично радно место, који су потребни за анализу инцидента, предложи корективне и/или превентивне мере, одговорна лица за извршење мера и рокове за

њихово извршење, сачине Извештај о испитивању и анализи околности у случају настанка инцидента, IMSM 205/2.

Вођа тима доставља доставља Извештај о испитивању и анализи околности директору и Служби БЗР.

Директор организационе целине и Представник руководства за IMS на основу Извештаја о испитивању и анализи околности, подносе Задатак за побољшавање интегрисаног система менаџмента (IMSM 360/1), према процедири IMSP 360 – Мере за побољшавање. Лице за праћење реализације задатка, прати и бележи предузете мере на реализацији задатка и подноси извештај. Извештај се доставља обавезно и Служби за БЗР.

Служба за БЗР: архивира Извештај о испитивању и анализи околности у случају настанка инцидента, писаним путем обавештава надлежне инспекцијске органе и надлежни орган за унутрашње послове о опасној појави која би могла да угрози безбедност и здравље на раду, води Евиденцију о пријавама опасних појава које би могле да угрозе безбедност и здравље запослених (у складу са Правилником о евиденцијама из области безбедности здравља на раду), Образац 14, сачињава Годишњи извештај о безбедности и здрављу на раду, за Огранак Термоелектране и копови Костолац, у коме су приказани статистички подаци о инцидентима.

Служба БЗР
Огранка „ТЕ-КО Костолац“

■ Рехабилитација 2018.

Обавештење

На основу Колективног уговора и споразума са пословодством ЈП ЕПС огранак „ТЕ - КО Костолац“ обавештавамо запослене раднике „Копова Костолац“ да се могу пријавити за одлазак на рехабилитацију у бањским лечилиштима.

Пријаве доставити до 02. 03. 2018. године у просторијама синдиката по деловима предузећа.

За раднике ПК „Дрмно“ упуте ће издавати специјалиста медицине рада др Бранислав Лаловић, у амбуланти ПК „Дрмно“ и изабран лекар. За раднике ПК „Ђириковац“ и Дирекције упуте ће издавати изабрани лекар.

Учешће радника 30%, на 5 месечних (10 полумесечних) рата. У случају већег броја пријављених, због ограничених средстава, предност ће имати радници који три године узастопно нису користили рехабилитацију.

Синдикат Копова Костолац

Иконе добијају стари сјај

Пројекат конзервације и
рестаурације икона Уроша
Предића

Огранак „Електропривреде Србије“, „Термоелектране и копови Костолац“, подржао је пројекат рестаурације и конзервације три покретне иконе у цркви Светог Георгија у Старом Костолцу, које је урадио чувени сликар Урош Предић. Иницијатор обнове икона Светог Ђорђа, Светог Игњатија и Светог Прокопија је Снежана Милошевић, костолачка сликарка и председница Удружења сликара „Спектар“, а пројекат конзервације и рестаурације икона, према условима Републичког завода за заштиту споменика културе у Београду, урадила је Сандра Јаковљевић, докторанд и мастер-дипломирани рестауратор на Факултету примењених уметности у Београду.

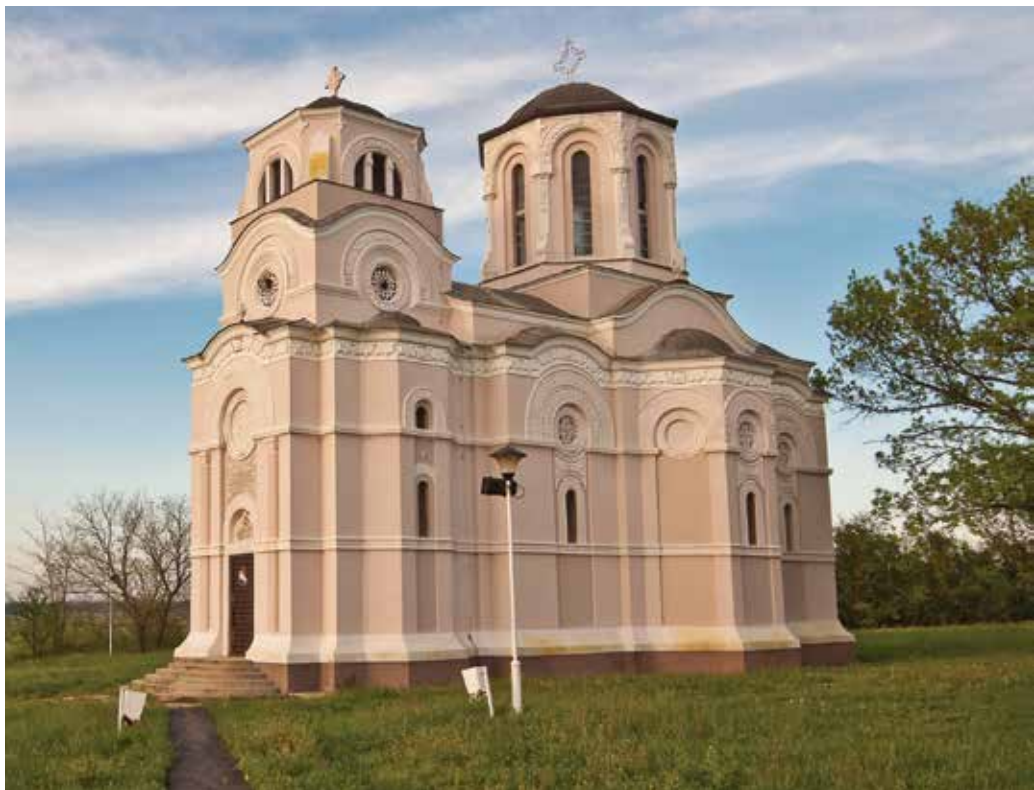
– Идеја да се иконе у храму Великомученика Георгија у Старом Костолцу сачувају од даљег пропадања, датира од пре пет година. Када сам упознала Сандру, почео је наш заједнички рад и напор да реализујемо ову идеју – каже Снежана Милошевић. – Иако ће Сандрин рад и надзор стручњака бити бесплатни, преузела сам задатак да обезбедим финансијска средства и донаторе, како бисмо успели да обезбедимо све што треба за овако сложену рестаурацију и конзервацију икона – истиче Снежана.

Први корак у овом подухвату био је добијање пристанка Српске православне цркве, а све је започето након што се и владика браничевски др Игњатије Мидић сагласио са пројектом, с обзиром да Црква Светог Ђорђа у Старом Костолцу припада Браничевској епархији.

– Заједно са Сандром, прикупила сам сву неопходну документацију и дозволе прописане законом за реализацију пројекта. Затим смо ступиле у контакт са оцем Петром Ражићем, свештеником у

Споменик културе

Црква Светог Георгија у Старом Костолцу задужбина је бродовласника и бродског капетана Драгутина Тодића и његове супруге Лепосаве. Подигнута је 1924. године и сврстава се у споменике културе о којима се стара Регионални завод за заштиту споменика културе са седиштем у Смедереву.

■ Црква Светог Георгија у Старом Костолцу

■ Свети Георгије

■ Свети Игњатије

■ Свети Прокопије

цркви Светог Георгија у Старом Костолцу, који чува ове иконе и брине о њима. Тек тада смо почеле да радимо на овом пројекту – објашњава Снежана.

Урађена су сва детаљна истраживања и физичко-хемијске анализе структурних слојева на слици, који су неопходни да би пројекат био потпун. Сви захтевани процедурални поступци доследно су поштовани и после три године рада, добијена је сагласност надлежне институције, Републичког завода за заштиту споменика културе, на елаборат о стању и предлог конзерваторског третмана за три иконе Уроша Предића.

– Пред нама је сада велики посао, тек

смо на почетку. Захваљујем се владици браничевском др Игњатију Мидићу, оцу Петру Ражићу, ЕПС-овом огранку „ТЕ-КО Костолац“, ПД „Аутотранспорт“ Костолац и Градској општини Костолац, Сандри Јаковљевић и свима који су допринели да започне реализација овог пројекта. Дуг пут је пред нама, али верујем да ћемо започето успешно привести крају. Прикупили смо један део средстава за материјал и осигурање транспорта икона. Потребно је да у наредном периоду прикупимо још средстава како би ове вредне иконе поново засијале старим сјајем – објаснила је Снежана Милошевић.

И. Миловановић

Костолачки гимнастичари међу најбољима

Додељена признања за остварене резултате у 2017. години

Најбољим спортистима Пожареваца у 2017. години, најуспешнијим спортским организацијама, клубовима и тренерима, 25. јануара уручена су признања за постигнуте резултате. Традиционалну акцију, 58. по реду, организовали су пожаревачки недељник „Реч народа“, Спортски савез и град Пожаревац.

Костолачки гимнастичари из „Партизана“ били су међу најуспешнијима. Награду у категорији најбоље младе екипе добила је кадетска селекција гимнастичара Спортске организације „Партизан“, која је 2017. постала првак Србије. Костолачки гимнастичар Срећко Стојадиновић добио је признање у категорији најбољих младих спортиста. Стојадиновић је одличан резултат остварио на првенству Србије, где је освојио две златне и три сребрне медаље. У категорији најбољих сениора, награду је примио још један гимнастичар „Партизана“, Петар Вефић, олимпијска нада Србије и државни првак.

Поред костолачких гимнастичара, најбоље младе селекције су и кадетска екипа Џудо клуба „Бамби“

(Пожаревац), Атлетски клуб „Пожаревац“ и омладинска школа ФК „Млади Радник 1926“. Признање у категорији најбољих младих спортиста добиле су тенисерка Јована Грујић, џудисткиња Анђела Васиљевић, каратисткиња Јулија Ристић и атлетичарка Јелена Живковић.

Најуспешнији млади спортисти града у 2017. години су џудиста Андрија Јовановић, каратиста Андреј Арсић и атлетичар Дамјан Јовановић. Најбоље сениорке су фудбалерка Марија Вуковић, рукометашица Катарина Благојевић и рукометашица и планинарка Јована Богојевић. Најбољи сениори Пожареваца су спортски риболовац Владимир Марковић и планинар Зоран Павловић.

За најбоље сениорске екипе проглашени су Одбојкашки клуб „Млади радник“, Стонотениски клуб „Пожаревац“ и Клуб малог фудбала Пожаревац. На основу остварених резултата у 2017, најбоља женска сениорска екипа је Женски рукометни клуб „Пожаревац“, а најбољи тренер Владимир Влашкивић из Кошаркашког клуба „Пожаревац“.

Уручене су награде и у категорији параолимпијских спортова. У екипној конкуренцији вредно признање припало је куглашкој екипи Клуба за спорт и рекреацију слепих и слабовидих „Полет“, а у појединачној Енесу Мурини, за освојену бронзану медаљу на

■ Срећко Стојадиновић међу најбољима

■ Заслужено признање Петру Вефићу

■ Успешна година кадета СО „Партизан“

државном првенству у куглању. Радомир Сандић, дописник „Спортског журнала“, награђен је за афирмацију пожаревачког спорта, а награда за животно дело у области спорта додељена је Слободану Јовићу, дугогодишњем спортском раднику.

Признања су уручили Андријана Максимовић,

директор „Реч народа“, Бане Спасовић, градоначелник Пожареваца, Давор Штефанек, председник Спортског савеза Србије и актуелни олимпијски шампион у рвању и Златан Костић, председник Спортског савеза града Пожареваца.

П. Животић

In memoriam

Славко Рајић (1959-2018)

Крајем јануара изненада нас је заувек напустио наш драги колега, супруг и отац, Славко Рајић, радник Површинског копа „Дрмно“. Његово срце није издржало, иако је имало места за сваког. Славко је био дипломирани економиста, али је 30 година провео са нама радићи као електричар у Електро служби копа „Дрмно“. Иза себе је оставио супругу Драгану и синове Николу и Ивана, колеге и пријатеље.

■ Куглање

Најбољи микс „Рудара“

Микс тандем Куглашког клуба „Рудар“, који су чинили Татјана Рујевић и Драган Вучен, освојио је прво место на Првенству централне Србије и квалификовао се за шампионат државе у овој дисциплини. Костолачани су у београдској куглани „Бањица“ срушили 600 чуњева. Другу позицију са 584 оборена чуња заузели су представници нишког „Чаира“, Слађана Милошевић и Влада Јовчевски, док су првенство на трећем месту завршили Кристина Трошић („Јагодина“) и Иван Трошић („Металац“, Горњи Милановац), који су заједно оборили 581 чуњ.

На такмичењу је учествовао 21 микс тандем, по слободној пријави, а судио је Горан Рађеновић. Уз костолачки, још девет куглашких тандема квалификовало се за првенство Србије.

Тумане

Скривен у подножју Севернокучајских планина, тачније неготинског Црног Врха, поред Малешевске реке, на шест километара од Голупца, налази се средњовековни манастир Тумане, посвећен Светим архангелима. Опасан ораховим и храстовим шумама, овај мушки манастир са конаком и великим платоом за излетнике пружа јединствен осећај смирености и лепоте, па је често на туристичкој мапи пропутовања Ћердапском клисуром. Поред тога, последњих неколико година у жижи је интересовања и верника и туриста, с обзиром на то да је братство манастира уложило пуно напора да се манастирски објекти и простор уреде.

Настанак манастира везан је за 14. век и осим предања о томе да је ктитор Милош Обилић (Кобилић), јунак епских песама косовског циклуса, других извора о градитељима нема. Према предању, Милош Обилић је у лову у подножју планине стрелом тешко ранио пустињака Зосима Синајита. Видевши шта је урадио, понео је рањеног пустињака код видара. На месту где је касније изграђен манастир, Зосим замоли Обилића да га спусти на земљу јер умире. „Ту ме мани“, рече пустињак. На месту где издахну, Обилић започео изградњу цркве Тумани, али није успео да доврши радове због боја на Косову. Корен назива Туман може се тражити у грчкој речи „тимбос“, односно гроб, или у корену латинске речи „*tumulo*“ (тумуло) – укопати, „*tumulus*“ (тумулус) – гроб и „*tumulo inanis*“ (тумуло инанис) – празан гроб, што би указивало да је црква подигнута на неком касноантичком или ранохришћанском гробу.

Манастир се спомиње у турским пописима, али ништа прецизније осим да

је то један од два манастира у нахији Пек. Познато је да је средином 16. века Тумане доживео процват, на шта је повољно утицала обнова Пећке патријашије под Макаријем Соколовићем. Из тог периода датира вредно књижевно дело „Тумански апокрифни дневник“ који се сада налази у Академији знаности и уметности у Загребу. Историјски извори из каснијег доба, у време Бечког рата и Сеобе Срба под Арсенијем Чарнојевићем, не спомињу манастир и претпоставља се да је опустео јер су га Турци у више наврата спаљивали. Извори говоре да је спаљиван и у време Кочине крајине и Првог српског устанка. У 18. веку манастир је претрпео велики земљотрес. Садашња црква подигнута је 1924. године.

Манастир се издржавао од имања које је имало 15 хектара земље и 400 хектара шуме, претежно орахове и храстове. Та дрвна грађа продавана је за

израду железничких прагова. Манастир се издржавао и од изнајмљивања кафане, као и од ушура од воденице поточаре. Црква Светог архангела Михаила зидана је у српско-византијском стилу. Фасада је динамички рашчлањена ликовима и кордонским венцима у богато украшеној форми розета и шаховских поља. Живопис је крајем прошлог века обновљен од стране руских инописца, а у самој порти цркве налази се кивот са моштима светог Зосима Синајита. Недалеко од манастира налази се и капела – пећина у којој се Зосим молио. За овај манастир везано је пресељење руског монашког братства Миљково 1934. године. Са изграђеним конацима и другим занимљивим садржајима, Тумане је данас незаобилазно туристичко место општине Голубац.

Припрема: Новица Антић

/// фото: Саша Срећковић - Кол „Дрмно“ на прагу ремонтне сезоне

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд 658(497.11)(085.3)
[Електропривреда Србије Енергија Костолац] **ЕПС Енергија Костолац** / главни и одговорни уредник
Новица Антић. - 2017, бр. 1 (нов.) - Костолац : Електропривреда Србије, 2017 - (Београд : Colorgrafx). - 30 cm
Месечно. - Је наставак: ТЕ-КО Kostolac = ISSN 2217-3374
ISSN 2560-5135 = ЕПС Енергија Kostolac
COBISS.SR-ID 250295820

